

Излагање првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на отварању Шесте београдске НАТО недеље:

„Уважене даме и господо,

Част ми је и задовољство што са осталим говорницима отварам скуп и желим, на самом почетку, да захвалим Центру за евроатлантске студије и госпођи Милић на љубазном позиву, као и Одељењу за јавну дипломатију Секретаријата НАТО-а и Амбасади САД-а у Београду, који су подржали одржавање овог скупа.

„НАТО недеља" већ шест година пружа могућност за отворену и корисну расправу о многим спољнополитичким и безбедносним питањима од интереса како за Србију, тако и за регион и шире окружење. Наравно, питања односа Србије са НАТО-ом и општег стања безбедности на Западном Балкану веома су значајна, те сматрам да је ово још једна добра прилика да се осветли суштина партнерске сарадње Србије и НАТО-а, њени досадашњи резултати, као и будуће активности усмерене ка унапређењу регионалне стабилности и одржању трајног мира.

Свесни смо да су односи Србије и НАТО-а деликатни, оптерећени наслеђем из прошлости, бомбардовањем тадашње СР Југославије, без овлашћења Савета безбедности, уз цивилне жртве и огромна материјална разарања. О томе имамо различита гледишта и то је реалност. Истовремено, желим да нагласим, имамо одговорност и обавезу да заједничким напором обезбедимо трајну стабилност региона, што је предуслов да буде економски и на сваки други начин просперитетан за све који у њему живе.

Одговорност је на свим странама: Србији, као партнеру НАТО-а, њеним суседима који су или чланице или аспиранти за чланство у Алијанси, најмоћнијим земљама НАТО-а, као и Алијанси као целини, која је присутна у региону и има низ обавеза успостављених од стране УН-а у очувања мира, безбедности и стабилности. То се наравно односи на Косово и Метохију и испуњење мандата из Резолуције СБ УН 1244. Као одговоран и предвидив партнер, Србија испуњава своје обавезе, поступа у складу са постигнутим договорима и, као извозник регионалне безбедности, даје и даваће пун допринос заједничком циљу. Зато са пуним правом очекујемо да и други актери то чине у истој

мери.

Односи Србије и НАТО-а су засновани на јасним премисама – партнерска сарадња на основама политике војне неутралности, без настојања Србије за чланством у Алијанси, али истовремено отвореност да се дијалог, као и практична сарадња са НАТО-ом унапређују у постојећим оквирима. Управо таква сарадња је видно напредовала последњих година, чему посебно доприносе континуирани и чести сусрети председника Вучића и генералног секретара Столтенберга, кроз редовне годишње посете и контакте на међународним скуповима. Подсећам вас да је генерални секретар Столтенберг почетком октобра присуствовао отварању вежбе „Србија 2018“, највеће до сада организоване вежбе НАТО-а у области ванредних ситуација, са око 2.000 учесника (од чега готово половина из иностранства) из 40 земаља и заједно са председником Вучићем, учествовао и на Београдском безбедносном форуму.

Подсећам вас да је Србија у октобру била и домаћин командно-штабне вежбе - „Регекс 2018“, подржане рачунарским симулацијама, на којој су учествовали представници оружаних снага НАТО држава и чланица партнерских програма, а пошто смо овогодишњи председавајући Управљачке групе за разматрање безбедносних питања Југоисточне Европе, истог месеца угостили смо представнике чланица НАТО-а, партнерских држава из региона Западног Балкана, као и западноевропских партнера НАТО-а. Све то још једном потврђује степен интензитета наше сарадње и посвећеност заједничким циљевима.

Даме и господа,

Србија је опредељена за даљи развој сарадње са Алијансом, као и са чланицама и партнерима на билатералној основи, што представља две стране исте медаље. То успешно чинимо од приступања НАТО Програму Партнерство за мир 2006, у оквиру којег реализујемо пројекте у области реформе и модернизације оружаних снага, унапређења капацитета и постизања интероперабилности, што сматрамо изузетно важним за изградњу капацитета за учешће у мировним мисијама и операцијама. Након успешно окончаног првог циклуса Индивидуалног акционог плана партнерства (IPAP), усвојеног 2015, што је највиши облик партнерске сарадње за државу без аспирација ка чланству у НАТО-у, у току је рад на припреми новог циклуса IPAP, за наредни двогодишњи период.

У склопу свих ових активности партнерске сарадње, политика војне неутралности Србије ни у једном моменту се не доводи у питање – то остаје наша јасна, темељна и препознатљива позиција коју Алијанса, њени чланови и партнери, као и друге земље у потпуности поштују. Такође, и ми уважавамо опредељење наших суседа и других земаља за чланство у НАТО-у, или у другим војним савезима. У том смислу, очекујемо разумевање за нашу сарадњу са земљама које нису чланице НАТО-а, а која је заснована на истим принципима свестране сарадње, уз вођење политике војне неутралности. Наше активности, садржина сарадње, укључујући војне и друге вежбе са земљама које нису чланице НАТО-а, нису на штету наших односа са НАТО-ом и државама чланицама и обрнуто.

Број вежби које имамо одређен је нашим непосредним интересом за сарадњом у одређеном питању, а ради унапређења капацитета оружаних снага у појединим областима. Број војних вежби реализованих са НАТО-ом или њеним чланицама је већи од броја вежби са другим земљама, што је логично, будући да смо окружени члановима или аспирантима ка чланству у Алијанси, да смо природно упућени једни на друге, као и да због учешћа у међународним мисијама и операцијама (где у највећем броју учествују земље чланице НАТО-а и партнери) и због постизања интеоперабилности за ове вежбе имамо посебан интерес.

Уверен сам да и НАТО дели наш став о заједничком интересу за очувањем мира и стабилности у региону. Од Алијансе очекујемо да са разумевањем сагледава и подржава наше приоритете, што се нарочито односи на Косово и Метохију, пошто је ситуација у Покрајини за Србију главни безбедносни изазов. Сматрамо да само компромисно решење може обезбедити трајни мир и стабилност. Не постоји ниједан разлог да нешто што две стране оцене прихватљивим не буде прихватљиво за било коју трећу страну. Уверени смо да сваки договор у решавању отворених питања подстицајно делује на одржавање мира и стабилности у региону.

КФОР, као једина легална и легитимна војна формација у Покрајини, битан је гарант спровођења Бриселског споразума и практично једини гарант безбедности и опстанка Срба, њихове имовине, верске и културне баштине на Косову и Метохији. Зато је за нас изузетно битно да се мандат КФОР-а реализује у складу са Резолуцијом СБ УН 1244 и Војно-техничким споразумом, да КФОР остане у несмањеном саставу на КиМ и да у својим активностима буде статусно неутралан. Веома ценимо опредељење НАТО-а да се ниво и бројност снага КФОР-а процењује у зависности од ситуације на терену, а не на основу унапред одређених рокова.

Србија се снажно противи трансформацији тзв. „Косовских безбедносних снага“ у тзв. „Војску Косова“, јер би се тиме кршила Резолуција СБ УН 1244 и угрожавала регионална и шира стабилност. Најновији развој догађаја показује да власти у Приштини очигледно не одустају од формирања оружаних снага, без обзира што их формално тако не дефинишу и поново предузимају већ раније виђене једностране потезе, који, понављам, представљају главни узрок не само застоја у дијалогу, већ и потенцијал за нестабилност или још горе тензије и сукобе. Стога, веома смо ценили чврст став НАТО-а изражен при ранијим најавама Приштине о једностраном спровођењу ове трансформације и очекујемо да и овог пута НАТО буде јасан и бескомпромисан у противљењу, не само у комуникацији са Приштином, већ и у широј јавности. Само таква порука може бити делотворна у заустављању провокативних и крајње опасних потеза Приштине.

За нас су веома важне гаранције да тзв. „Косовске безбедносне снаге“ и друге наоружане формације, састављене од Албанаца, не могу да улазе на север Покрајине без сагласности команданта КФОР-а и лидера Срба на северу. Нажалост, често смо сведоци да такве формације одлазе на север у доминантно српске средине, што је увек био потез који са собом носи потенцијал да ескалира у размерама које се не могу контролисати. Зато очекујемо да НАТО/КФОР делује превентивно у циљу спречавања таквих акција на северу КиМ, јер за то има мандат. У таквим ситуацијама, очекујемо да међународни

фактори јасно осуде непоштовање договора и јасно укажу ко је страна која крши договоре, а не да се позива на уздржаност свих страна, јер се тиме охрабрује онај ко управо крши договорено.

Даме и господо,

Желим и овом приликом да истакнем важност чињенице да се не може живети у прошлости и да је, ради свеопштег просперитета, потребно удружено радити како би заједничка будућност била боља и просперитетнија.

Јасно је да односи Србије и Алијансе и даље носе огроман терет прошлости и да је већини наших грађана, када се спомене НАТО, још увек бомбардовање прва асоцијација. Многи у Србији су изгубили своје ближње и зато је изузетно важно што је господин Столтенберг у више прилика изразио жаљење због цивилних жртава бомбардовања и саучешће породицама настрадалих. До њега, то није учинио нико од генералних секретара НАТО-а.

На питање шта НАТО може да учини да би се побољшала слика о Алијанси у јавном мњењу Србије – одговор је једноставан. Томе би значајно допринео сваки потез НАТО-а, који би се рефлектовао у подршци спољнополитичким циљевима Србије, јасном упозорењу да су недопустиви било какви једностранни потези, противљењу трансформацији „КБС“, помоћи у очувању нашег културног наслеђа на КиМ, обнављању инфраструктуре уништене НАТО бомбардовањем или изградњи нове и слично.

Наглашавам – и важно је да наш народ то зна - наш задатак у Министарству спољних послова и другим институцијама је да јавном мњењу у Србији објаснимо суштину сарадње Србије са Алијансом, које су користи за грађане Србије и на који начин она доприноси бољој спољнополитичкој позицији Србије. Управо зато сам и ја данас овде, заједно са колегама из МСП који ће учествовати у раду панела са представницима других институција и гостима из иностранства. Тиме желимо да покажемо да је државна политика транспарентна и разумљива, да ништа не кријемо и да је све доступно јавности.

На крају, остаје ми да вам свима пожелим срећан рад и плодноне дискусије током овог скупа.

Хвала на пажњи!"